

laurencius. ynd sy ontboeffde daer
 fixus. felicissimus. ynd agapitus.
Op desen dach soe viert men den
 dach der clarificieringh vns heren
 ihesu christi. **I**nd men cōficiert ynd
 consecriert xpus bloit van nuwen
 wijn in ezligen kyrche wair mē yn
 crieghe mach. off mē druct visen/
 re ruffer drunc enwenich wijs in
 den kelch. **O**p desen dach so gebe
 nedijt men die wijn drunc. ynd dat
 volck ontfaet daer aff. **I**nde dat is
 v̄m dese reden. v̄m dat vnse here zo
 synē jungheren sprach vp den men/
 nel dach. **I**ch en sal nyet meer drinc
 ken van dem geslechte des wijs. so
 langhe bis dat ich sal drincken den
 nuwen wijn in dem rīch myns va
 ders. **D**ese clarificieringh. ynd dat
 hey seechde desen nuwen wijn. daer
 mede betzeichent hey dat vernuwen
 van der glorie. dye xpus nae synre
 v̄pverstemisse hadde. **I**nde daer
 v̄m in desē dach d clarificieringh
 daer by dye v̄pverstemisse vns he
 ren betzeichent is. soe soechet mē nu
 wen wijn. **N**iet dat vp desen dach.
 als ezlige saghe geschiet sy die clari
 ficieringh. **M**er dat sy vp desē dach
 v̄a den apostolē geoffenbairt wart.
Wat dese clarificieringh is geschiet
 in dē beginnel v̄a dē lēngē. mer v̄m
 dat gebot dat christus synen jūge
 ren dede. soe hielden sy dat langhe
 verborghen. ynde vp desen dach soe
 offenbairden sy dat. **D**it is geschre
 uen in dem boich dat men heist mi
 rale.

Dye legend van sent
 Donatus dem merteler.

Donatus was
 geleert in op genoit mit
 julianus dē keysere. in de
 se julianus wart geordi
 niert in ein subdiaclē. **M**er dae Ju
 lianus keiser gewordē was. soe dode
 he donatus vader in moid. in dona
 tus vlue in die stat v̄a aretinē. ynd
 hewoende mit hilarinus dē monich
 in daer dede he veel miraculē. **W**at
 d vaigt v̄a d stat hadde ein besessen
 soen. in he brachtē zo sent donatus.
 in d duuel begōde zo roiffe. in sprach
In dē namē des herē ihesu christi. en
 doen myr gheyn quaet. ynde drieff
 mich niet viss mynē huys. **D** dona
 te wair v̄m zwinges du mich vis zo
 gaen mit pynē. **M**er als donatus
 bedēde. soe wart dat kynt zohāt ver
 loest. **H**et was ein mā in dē lāt tus
 chia d enstachius hies ein eyscher in
 verwaerer des gemein tyms. **D**ese
 mā gaff dat gelt synre huissrouwē
 Eufrosina genoempt zo verwarē.
Mer dae dat lant van den vyandē

verderuet ynde verherdet waert vā
groissem smertze. soe starff die vrou
we onuersienlichen. Mer dae yr mā
weder gekomen was. ynde hey dat
ghelt niet weder vindē enfonde. ym
men yn daerom mit synē kynderen
zo der pijnē leuereu solde. soe vlue
he zo sent Donatus. Ind donatus
ginc mit desē mā zo syns wijs
grauē. Ind dae he syn gebede geda
en hadde. soe sprach hey. Eufrosina
ich beswere dich by dē hyllicgē gheist
dat du vns saghes waer dat du dit
ghelt geleyt heffs. Ind sy antwor
de ym vyss dem graue ynde sprach.
Daer mē in dat huys gheet. dae ha
in ich yt begrauen. Inde sy gbingē
ynd vonden yt daer als sy gesecht
hadde. **T**lae ezligen daghen soe
starff satirus der byschoff. ynde dye
gantz clerickschafft loes Donatus
zo eynē byschoff. **A**ls Gregorius
schrijft in dialago vp eynen dach
als dye misse gedaen was ynd dae
dat volck vnses heren lijcham ont
finck. ind der diacken schencket mit
dem kelch dat bloit christi. soe is ge
schiet dat der diacken van onbestuy
richyrt ynd van groissem gedrengē
der heyden viel. ind den kelch mit dē
wijn stortede ynd brach. **S**ae hey
ynd all dat volck daer om seer rou
wich waren. soe vergaderde sent do
natus dye stucke. ynd dede syn gebe
de zo gode. ynde zo hant wart der
kelch weder gantz. **M**er der duuel
hadde ein stuccksyn verborghen. in
dat gebraech an dem kelch. ynde dye
stat van dem kelch is noch ydel. om
dat gezuychnisse van desē mirac
kel. Ind dae die heyde dit miracel
saghen. soe worden sy bekeert. ynde
daer worden. lxxx. gedoeft.

Eyn fonteyne die was also gheve/
nint. dat soe weer daer aff drancē.
dat he altzohant starf. Ind dae sen
te donatus daer reede vp synē esel.
vp dat he dat wasser solde genesen.
So quā daer ein verueerlich drach
vys. ynd he want synē stertz om des
esels voesse. ynde rechte sich vp ynt
geghen sent donatus. **M**er dae do
natus yn sloech mit eynre gheisell.
of als anderswair geschreuen is. als
he spurwede in synē mont. altzohāt
viel der drach ynde was doit. Inde
hey dede syn gebede zo god ynde
verjaghe de alle dat venijn vyss der
fonteyn. **V**p eyn ander tzyt dae
he ynde syn gesellen dorst hadden.
soe badt hey gode om eyn fonteyn.
ynde hey machte daer eyn fonteyn
springhen. **S**ae theodosius des
keysers dochter besessen was mit dē
duuel. ynde men sy zo sent Dona
tus brachte. **S**oe sprach sent Dona
tus. **G**anck vyf du onsuwer gheyst
ynd woene hier nyet lengher in go
des creature. **I**n der duuel antwoe
de ym in sprach. **G**hijf myr eyn stat
daer ich mach gaen. **D**onat sprach
Vā wā quaemst du hier in. **D**er du
uel atworde. **v**is d woestene. **D**ona
tus sprach. **G**ack wed daer. **D**er du
uel sprach. **I**ch sie in dyr dat tzeiche
des cruyts. ynde van dem gheet vi
yr yntgegen mich. ynd dair om en
weis ich nyet van atypte wair dat
ich gaē fall. mer ghijf myr ein stat
daer ich vys gaen mach. ynd ich sal
vys gaen. **D**onatus sprach zo ym
Such du hais eyn ganck. ganck
weder zo dynre stat. **I**nde he dede
dat gantze huys waghen. ynd hey
ghinc vyss. **S**ae mē eyn doeden
zo dē graue droech. soe quā eyn da

er mede mit cynre hantschrijft. ynd sprach dat hey yem. cc. schillinghen schuldich weer. yn daerom enwolde he in gheynreley wijs lassen graue. In dae dit die weduwe des mas huysrouwe gesecht hadde sent Donatus mit schreyeden ouge ynde sy sprach daer by dat der mynsch dat ghele gantz ontfanghe hadde. Soe stont sent donaet vp ynd ginc daer. Ind he nam de doede by der hat. ynd sprach Hoer mich. He sprach Ich her. Inde sente donaet sprach zo ym. Stant vp ind besich wat du mit desem man zo schaffen hais. der dich niet wil lassen graue. Ind der doit stot vp ynd verwanne yn vur allen de mynschen. dat he yt ym all bezailt hadde. Ind he na die hantschrijft in syn hant ynd zo risse yn ynd sprach zo sent Donaet. Vader gebiet dat ich weder slaffe. Donatus sprach. Soen gaele enwech ind reste. Op die seluen tyt dae it in dryen jaire by nae nyet enhadde gereghent. ynd dair vyss dat eertrich onvruchtber was. soe quaemen dye ongheloeuighen zo dem keyser theodosius. ynd begheerde dat he yn donatus gheuen wolde. der durch syn swarze kunst ynd gokelye dit gedaen hadde. Om des keisers gebede. so ghinc donatus vss. ynd hey badt vnsen herē. ynd he gaff yn eyn groysen reghen. Ind dae dye anderen gantz durch nass worden. so quaem Donatus droech zo huys. Zo den tyden dae dye gothe ytalien verwoesten ynd verherden. ynde veel mynschen den kerste gheloeue liessen. Soe vinck d vaigt Eudracianus genoet sent Donaet ind hilarius. die yn kerispreken. daerom

dat he den kersten geloeue gelaiassen hadde. ynd zwant sy zo offerē de affgot jupiter. Inde dae sy yt nyet doen enwolden. soe dede he hilarius all nackt slagen. ynde sy sloege yn soe langhe dat he starff. Ind donatus sloes hey in eyn kerker. ynde daer nae lieff he yn onthoeffden. In dem jair vns heren. ccc. yn. lxxx. Die leetē vā sent Cyriacus.

Otriacus was geordinert diake vā marcellus de pays. Daer na wart he geuange yn geleyt zo maximianus de keyser. In daer nae sendet me yn mit synē gesellen. dat he graue solde dye eerde. ynde dye draghen vp synē schulden vp eyn stat dye men daer machte. daer dye warmē bade syn. Inde daer was sent Saturninus eyn alt mā in de holpē dragē Cyriacus ynd Sisinnus. Zo dem lesten soe lies yn der vaigt in eyn kerker legghen. ynd daer nae vur sich brenge.

Ind dae yn apronianus solde vis
 leyden. soe quam haestelich ein licht
 ynd eyn steme van dem hemel ynd
 sprach. Kompt yr gebenedide myns
 vaders ynd besutzet dat rijk. Inde
 Apronianus wart gheboenedich. in
 lies sich doeffen. inde he qua vur de
 rychter alt ghelouende ynd noem
 de xpūs. Dae sprach der vaigt. Bis
 du ouck kersten geworden. Ind he y
 atworde ym. Vec myr dat ich myn
 daghe verlaeren hain. Dae sprach
 d rychter. Vur war nu sals du dyn
 daghe verliesen. ind he dede yn ont
 hoefden. Dae Saturninus ynde
 Sisinus nyet offeren enwolden
 soe dede he sy pijnighen ynde tzo de
 lesten onthoefden. Arthemia des kei
 sers dochter Dyoclecianus genoet.
 was van dem duuel besessen. yn der
 duuel rieff in yr. Ich en sal niet vyl
 gaen eer der diacken Cyriacus ko
 empt. Inde dae Cyriacus daer ge
 braecht was. ynd he y dem duuel ge
 hode. soe sprach he. Wolt du dat ich
 vyl gae. soe ghijff myr eyn and vas
 daer ich ingaen mach. Cyriacus d
 sprach. Such. Hier is myn lyham
 machs du soe gancel daer in. Der
 duuel antworde. In dyn vas mach
 ich nyet gaen. Want yr is an allen
 enden geslossen ind getzeicht. Mer
 drijffstu mich vis. soe salt du wissen
 dat ich sal machē dat du tzo babi
 lonien most komen. inde dae he den
 duuel zwancē vyl tzo gaen. soe rieff
 Arthemia ind sprach dat sy den got
 seeghe den Cyriacus predichre. Ind
 dae sy Cyriacus gedoefft hadde. soe
 gaf ym Dyoclecianus der keyser in
 Serena syn huysfrouwe van gena
 den ynd tzo danckkerheyt eyn eyghē
 huys. daer he in guede vreden was

ind als he soe sicher lēede. soe qua
 men brieffe tzo Dyoclecianus van
 dem koenynck van Persen. ind bat
 yn dat he ym Cyriacus seynde. wāt
 syn dochter weer myr de duuel beses
 sen. In v m des keyser s kede. so gittē
 Cyriacus mit largus ynd smarag
 dus in ein schijff sittzen dat gelade
 was mit alt dem dat yn nouduerf
 rich was. ynd voijren vroelichē tzo
 Babilonien. Ind dae Cyriacus tzo
 der jonffrouwe gekomē was. soe ri
 eff der duuel vyl yr ynd sprach. Cy
 riace du bist gemoyet. Cyriacus at
 worde ym. Ich ben nyet gemoyet.
 mer alzyt van gode geholpen. Der
 duuel sprach. Mer ich hain dich ge
 braecht daer ich dich hain woude.
 Dae sprach Cyriacus tzo dem duuel
 ihesus xpūs mues dyr gebieden. dat
 du mues vyl ghaen. Inde tzo hant
 soe voijr der duuel vyl. inde sprach.
 S grisslich name d mich tzinghet
 vyl tzo gaen. In dae Cyriacus die
 dochter hadde gesont ghemacht. soe
 doeffte he sy ind eyren vader yn eijr
 moider mit veel anderen lude. In
 dae men ym veel ghiste brachte. soe
 enwoldē he sy nyet ontfangē. Mer
 he y vastede daer nae. pl v. daghe tzo
 wasser ynd tzo broit. ynd voijr we
 der tzo romen. Ind nae tzuwen ma
 enden soe starf Dioclecianus. In
 daer nae volghede Maximianus.
 Ind van tzoort v m Arthemien we
 ghen synre suster. soe lies he cyria
 cus vanghe. ynd dede yn nackt mit
 ketten gebonden vur synē wagher
 sleeffen. Dese maximianus hies ga
 lerius. ind hier v m mach mē yn kei
 sen Dioclecianus soen. v m dat he y
 nae ym keyser wart. ynd v m dat he
 syn dochter tzo eynē wijff hadde. dye

valeriana genocmpt was. Dese be
uall carpasius synē stathalder dat
hey cyriacus mit synē gesellen hies
offeren. off dat he sy mit swaren pij
nen lies doeden. ind dae hinc he Cy
riacus vp. ynd dede ym heis gesode
pech vp syn hoesse ghesien. Ind dae
er nae dede he Cyriacus mit synen
gesellen ontwoeffden. in dē jair vns
heren. ccc. Ind dae Carpasius had
de vercreeghen Cyriacus huys. vp
eyn tyt zo heen ynde zo schande
der kerste. soe bade he in der stat dair
Cyriacus plach doeffen. ynde hiele
eyn weertschafft mit .xix. gesellen.
yn sy stormen alle haestelich. ind vā
der tyt aen. soe sloes men dat bade
ynde dye heyden begonden dye ker
sten zo eeren ynd zo vruchten.

**Dye legend van dem
hyllyghen merteler
sent Laurentius. .:**

Dent Laurenti
us der merter ynd diae
ken was gebacē vy his
panie. ind sent Sixtus
der pays der braecht yn zo romen.
Wat als johannes belet beschuift
Als sixtus in hispanien comē was.
soe vant he daer twee junghele
laurencius ynd vincencius syn ne
uen die seer woessch yn ruchtich wa
ren van seden. ynde in alkem dat sy
deden manierlich ynd loeuelich. in
de he braecht sy mit yem zo romen.
Ind sent laurencius bleeff mit ym
zo romen. Mer vincencius syn ne
ue keert weder zo hispanie. ind dair
eyndet he syn leuen mit eyntre glori
osen martelien. Dese meynynghē
des vurgenoemten meisters is cō
trarie. in wedstaet die tyt vā eijer
beyder martelien. Wat laurencius
wart gedoit vnd dem keiser decius
in vincencius in synre jonckheit vnder
daciānus in dioclecianus. Ind
tusschē decius in dioclecianus warē
wail. xl. jair. in daer warē. vij. keiser
tusschē. in dae enmochte vincē
cius niet jonck hain geweest.
Sēt sixtus ordinerde lauren
ciū syn archidiackē. Zo dē zyde
soe naemē an sich dē kerste ghe
loeuē dē keiser philippus ynd
syn soen dē ouch philippus hies
in sy verhuuen seer die hilige
kyrch. Dese philippus was dē
eyrst keiser dē kerste ghelouē
an sich nā. In origenes bekeret
yn ydoch so lest mē dat yn pō
cius kekerde. Dese keiser regni
erde in dē dusenste jair nae dē
dat romen gebuwet wart. vp
dat. dat dat dusenste jair so lē e